

Virolais-suomalaisesta käännöskirjallisuudesta

Kolmekymmentä vuotta sitten oli Helsingissä suuri virolainen kirjanäyttely sen johdosta, että silloin oli kulunut neljä vuosisataa ensimmäisen vironkielisen painetun kirjan ilmestymisestä vuonna 1535. Näyttelyn avajaisiin saapui eräitä virolaisia kirjailijoita, ja avausjuhlan yhteydessä pidettiin myös kirjallinen matinea, jossa suomalaiselle kuulijakunnalle esittivät tuotantoaan runoilijat Gustav Suits, Villem Ridala ja Henrik Visnapuu sekä proosakirjailijat Mait Metsanurk ja Albert Kivikas.

Myöhemmin on virolainen kirja ollut täällä esillä kahdessa erillisessä kirjanäyttelyssä v. 1957. Ajalle oli kuvaavaa, että samanaikaiset näyttelyt pidettiin eri puolilla kaupunkia: pakolaiskirjallisuus esittäytyi Ylioppilaskunnan kirjaston suojissa, Neuvosto-Virolasta tuodut painotuotteet ja grafiikka taas Tieteellisten seurojen talossa. Vastavuoroisesti pidettiin syyskuussa 1958 suomalainen kirjanäyttely Tallinnassa, missä se herätti paljon huomiota.

En muista, että yhdessäkään näistä näyttelyistä olisi kohdistettu erityisempää huomiota käännöskirjallisuuteen, vaikka käännöksiä kyllä oli muiden kirjojen joukossa. Tosin käännöskirjallisuuskin on erillisenä ilmiönä ollut muutamia kertoja esillä, joskin paljon suppeammassa puitteissa. Näin JKK:n kirjastossa kesäyliopiston lukukauden aikana v. 1958, SKS:n kirjastossa Helsingissä yhden kirjailijan osalta, nim. Eduard Vilden, hänen satavuotispäivänänsä sekä tätä laajempi näyttely erään esitelmän yhteydessä. Tarton yliopiston kirjastossa puolestaan pidettiin Aleksis Kiven näyttely syksyllä 1959.

Virolasta suomennettujen tutkielmien ja artikkelien sekä suomeksi kirjoitettujen virolaisaiheisten tutkielmien ym. lukumäärä on tietenkin melkoinen. Niitä ovat julkaisseet mm. Virittäjä (ks. luettelo Vironseppo 1960), Kalevalaseuran vuosikirja, Suomalainen Suomi, Kirjallisuudentutkijain Seuran vuosikirja ja Parnasso. Erillisinä kirjoina on suomennettu myös muutamia teoksia varsinkin kansallisten tieteiden ja kirjallisuudentutkimuksen alalta. Sellaisia ovat Fr. Tuglas, Viron kirjallisuuden historia (1939), R. Indreko, Muinain-Eesti ja sen varhaisin asutus (1941), A. Annist, Kalevala taideteoksena (1944), G. Suits, Nuori Kreutzwald (käsikirjoituksesta suomennettu kuten edellinenkin, 1953), G. Ränk, Vanha Viro, kansa ja kulttuuri (1955) ja saman tekijän Vatjalaiset (1960), H. Salu, Eduard Vilden historialliset romaanit (1964) sekä nyt viimeksi A. Mägi, Lyhyt Viron kirjallisuuden historia (1965). Useimpien tässä mainittujen kirjojen kustantajana on SKS. Odotettavissa on H. Kruusin muistelmateos »Vuosisata vaihtui», kustantajana WSOY.

Näiden mainintojen jälkeen on seuraavan tarkastelun aiheena *virolasta suomeksi* käännetty ja erillisinä kirjoina ilmestynyt kaunokirjallisuus. Suomesta viroksi käännetty kirjallisuus on kokonaan jäänyt ulkopuolelle tämän katsauksen, joka ei miten-

kään voi pyrki täydellisyyteen; sen tarkoituksena on pikemmin kohentaa, jos mahdollista, mielenkiintoa suomennettua virolaista kirjaa kohtaan sekä tähdentää samalla ajatusta, että virosta voitaisiin ja pitäisi suomentaa enemmän.

Jo Viron itsenäisyyden vuosina ilmestyi tilastojen mukaan likipitään 25 000 erilaista painotuotetta. Virolaista kaunokirjallisuutta ja runoutta ilmestyy edelleen varsin runsaasti, vieläpä kahdella taholla. Suomalaisten kääntäjien ja kustantajien valikoivan maun olisi kyllä varaa valita.

Virolainen käännöskirjallisuus on Suomessa kuitenkin jatkuvasti kärsinyt eräänlaista kannatuksen puutetta, joka on virolaisille kirjailijoille tuottanut pettymystä: käännökset virosta ovat täällä aina saaneet erinomaiset arvostelut vaativimmiltakin kriitikoilta, mutta käännösten lukumäärä on silti jäänyt aivan liian vähäiseksi; luultavasti kaupalliset näkökohdat ovat olleet täällä liiaksi määräämässä.

V. 1923 ilmestyi Elsa Enäjärvi-Haavion toimittamana valikoima »Ihmisen varjo», joka sisältää silloista uutta novellistiikkaa. Vasta v. 1928 ilmestyi seuraava suomennos, A. H. Tammsaaren »Korpiojan isäntä». Esitellessään Tammsaaren »Totuus ja oikeus» -teoksen ensimmäistä osaa v. 1930 Unto Seppänen sanoi sitä parhaaksi pohjoismaisen talonpoikaiskuvauksen saavutukseksi, »- - - haluaisin lähteä se keralani vieraisille kaikkien kirjailijoittemme luo, Sillanpäästä alkaen. Lukekaa, miettikää tämä romaani! - - - Sielunelämän kuvauksen pettämätön varmuus ja hienous ovat suuri oppisali kenelle hyvänsä.» Saman romaanin viides osa (II, III ja IV osa eivät ole suomennetut) ilmestyi v. 1935. Seuraava Tammsaaren suomennos »Pörgupõhja uus vanapagan» (1939) ilmestyi vasta v. 1964, unkariksi se julkaistiin viisi vuotta aikaisemmin. Ja A. Kitzbergin »Libahunt» (1912) ilmestyi Unkarissa 1949, täällä sitä ei ole lainkaan julkaistu, vaikka Liina Reiman sitä esittikin Suomen näyttämöillä.

Mitä virolaisesta kaunokirjallisuudesta sitten on suomennettu?¹ Ensimmäinen suomennettu virolainen kirja »Wiron Satuja», joka sisältää kolme Faehlmannin mytologista kertomusta (Koi ja Hämärätär, Wainämöisen Laulu, Kielten synty) ja neljä kansansatua, ilmestyi v. 1847. Kaksi vuotta myöhemmin siitä tuli »2:n Ylöspano». Kustantajana oli mikkililäinen J. Cederwaller. Suomentaja Pietari Hannikainen oli julkaissut sadut ensin viipurilaisessa viikkolehdessä »Kanava», missä suomalaista lukijakuntaa tutustutettiin mm. myös Tuhannen ja yhden yön tarinoihin.

Seuraava virolainen kirja, sekin satuja ja tarinoita, tuli julkisuuteen vasta 35 vuoden kuluttua (1882), kolme vuotta aikaisemmin perustetun WSOY:n kustantamana. Tämä 30-sivuinen kirjanen pääsi toiseen painokseen v. 1891.

»Ojamylläri ja hänen miniänsä», jutelma Vironkansan opiksi ja huviksi, kirjoittanut Lydia Jannsen, suomentanut Betty [Forsman], ilmestyi v. 1879. Nuori Koidula oli tämän L. Würdigin kertomuksen mukailleen kääntänyt, ja hänen isänsä J. W. Jannsen oli sen v:n 1863 lopulla toimittanut painoon.

¹ Virolaisen kirjallisuuden vierailta kielillä ilmestyneistä käännöksistä on toistaiseksi tarkka bibliografia olemassa ainoastaan esperanton osalta. Bibliografian on laatinut Hilda Dresen, ja se on Tarton Kirjallisuusmuseossa.

Kansanvalistusseuran toimituksissa julkaisiin v. 1882 Aino Joutsenon suomentama Jakob Pärnan »Oma tupa, oma lupa». Kertomus on kirjoitettu v. 1879, ja siinä ilmennetään vapaan talonpojan ideologiaa. Tämä on toinen nimeltä mainitun virolaisen kirjailijan teoksen suomennos.

Eduard Bornhöhen »Kostaja» (Tasuja 1880) ilmestyi v. 1888 Lilli Liliuksen suomentamana, ja Koidulan koulutoverin Lilli Suburgin »Liina» (1877) suomennettiin ja ilmestyi v. 1892. Itse Koidulan valittujen teosten julkaisemisesta teki WSOY tohtori Grotenfeltin välityksellä ehdotuksen Koidulan omaisille v. 1889. Koidulan langon tri Rosenthalin kirje, joka sisältää kiitoksen, kieltäytymisen ja sen perustelun, on SKS:n arkistossa.

Eduard Vilde, Viron romaanitaiteen varsinainen perustaja, oli v. 1885 nuorena sanomalehtimiehenä käynyt Suomessa. »Lappeenrannan Uutiset» julkaisi v. 1894 ensimmäisenä suomennoksena hänen kertomuksensa »Mihklin viikset». Hänen novellinsa »Päivän koittaessa» ilmestyi Ape Laition suomentamana ja Kariston kustantamana erillisenä kirjasena v. 1907. Eräässä kirjakronikassa siitä käytetään sanontaa »maailman alusta alkaen seitsemäs virolainen kirja, mikä suomeksi on käännetty». Tällöin Eduard Vilde itsekin oli jo oleskellut puoli vuotta pakolaisena Suomessa, asunut Lammassaareissa ja toimittanut täältä käsin pilalehteä »Kaak», joka sisälsi myös suomalaista aineistoa. Saman tekijän suurromaani »Mahtran sota» (Mahtra sõda 1902) julkaistiin v. 1908, kustantajana Gummerus, suomentajana jyväskyläläinen Lilli Rainio. Sama romaani ilmestyi uudelleen v. 1917 »Kapina moisiossa»-nimisenä. Sillä välin oli Suomen näyttämöillä v. 1909 esitetty Kitzbergin draama »Tuulten pyörteissä» (Tuulte pööriscs 1906) ja Ed. Vilden »Vihtahousu» (Pisuhänd 1913), jälkimmäinen esitettiin ensi kertaa v. 1915. Se tuli Suomessa teatterin palkeille Tallinnassa esiintyneen näyttelijättären Hilma Rantanen-Pylkkäsen ja Väinö Solan ansiosta. »Vihtahousun» 2. painos ilmestyi v. 1922, ja 3. painos on ilmestynyt vielä niin myöhään kuin v. 1936, kustantajana WSOY. Tilaston mukaan »Vihtahousua» on vuosina 1915—52 esittänyt ainakin 46 suomalaista näyttämöä, ja sitä esitetään edelleenkin. »Vihtahousun» Suomessa saama menestys aikanaan rohkaisi ja ilahdutti kirjailijaa hänen pakolaisvuosinaan — niin kuin sekkin, että Suomen Kirjailijaliitto kutsui hänet myöhemmin kunniajäsenekseen samanaikaisesti Friedebert Tuglaksen kanssa. Vilden viimeinen laaja teos, omalaatuinen psykologinen triangeliromaani »Mäeküla piimamees» (1916), on ilmestynyt »Kuuluisia romaaneja»-sarjassa Selma Patajoen suomentamana ja Ahjon kustantamana v. 1920 »Mäenkylän maitomies»-nimisenä. Kirjasta on Neuvosto-Virossa tehty onnistunut elokuva, jota toivoisi täälläkin esitettävän.

Eduard Vilde on yhteiskuntakriitikko ja realisti. Viron kirjallisuuden tunnetun uusromantikon ja novellimuodon kehittäjän Fr. Tuglaksen novellikokoelmat »Vilkkuva tuli», suom. Emilie Tavia, ja »Kohtalo» (Saatus 1917), suom. Aino Kallas, julkaisi Otava vuosina 1911 ja 1919.

A. H. Tammsaaren »Korpiojan isäntä» (Kõrboja peremees 1922) ilmestyi v. 1928 kirjailijan 50-vuotispäiväksi, jolloin hänestä myös kirjoitettiin täällä suhteellisen

EDUARD WILDE

MAHTRAN SOTA

JÄLKIMÄINEN OSA

HINTA 3:—

K. J. GUMMERUS OSAKEYHTIÖ - JYVÄSKYLÄ

Wiron Satuja.

1. Wälewä Räätäli.
2. Lotuus ja Walhe.
3. Koi ja Hämarätär.
4. Wainämöisen Laulu.
5. Kielten Synty.
6. Weljekset ja Palkanen.
7. Leipä palasen ristiminen.

St. Mikkelissä

1847.

J. Ederwallen Toiminen.

Gjanylläri

hänen miniänfä.

3kultma.

Wironkaufan epikfi ja huiikki,

Kirjoittanut

LYDIA JANNSEN.

Suomentanut

Natty.

Helsingissä,

Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Kirjapainossa.
1879.

Wiron Satuja.

1. Wälewä Räätäli.
2. Lotuus ja Walhe.
3. Koi ja Hämarätär.
4. Wainämöisen Laulu.
5. Kielten Synty.
6. Weljekset ja Palkanen.
7. Leipä palasen ristiminen.

2:nen Oskari.

St. Mikkelissä,
1849.

J. Ederwallen toiminen.

paljon. Myös »Totuus ja oikeus»-romaanin I ja V osa ovat ilmestyneet suomeksi, vaikka tämän kaikkein virolaisimman kirjailijan tyyli ei niissä suomen kielellä ehkä pääsekään täysin oikeuksiinsa. Suomentajana on Erkki Reijonen.

R. Janno, joka oli Tarton ylioppilaskunnan johtohenkilöitä ja oleskeli stipendiaatina Suomessa, oli voittanut kolmannen palkinnon »Loodus»-nimisen kustannusliikkeen julistamassa kilpailussa heimoromanttisella romaanillaan »Metsmees» 1929. Seuraavana vuonna romaani ilmestyi suomeksi nimellä »Metsien mies». Aika tyhjänpäiväisessä mutta kaiketi ajankohtaisessa romaanissa koetetaan humoristisesti ja ironisesti kuvailla laajaksi paisunutta akateemista heimoliikettä. Kuusi vuotta myöhemmin suomennettiin lukuisten psykologisten ja ideologisten romaanien tekijän Mait Metsanurkin historiallinen romaani »Mägisten nuori päällikkö» (Ümera jõel 1934), jonka tendenssi kirjan ilmestymisen aikoina hyvin vastasi kansallisuutta voimakkaasti tähdentävää suuntausta sekä täällä että Virossa.

Siuru-kauden proosaromantikolta August Gailitilta on suomennettu kolme romaania: »Ankara meri» (1939) (Karge meri 1938), »Toomas Nippernaati» (1942) (Toomas Nipernaadi 1928) ja »Liekehtivä sydän» (1947) (Leegitsev süda 1945), uusrealistiselta A. Kivikkaalta vapaussota-aiheinen »Nimet marmoritaulussa» (1944) (Nimed marmortahvil 1936), joka kuvaa v:ien 1917—1919 koulunuorisoa ja sen osuutta taisteluihin.

Sodan aikana ja heti sen jälkeen käännettiin kolme August Mälkin teosta: novellikokoelma »Meren antimet» (1944) (Rannajutud 1936) ja romaanit »Kukkiva meri» (1941) (Õitsev meri 1935) sekä »Hyvä satama» (1946) (Hea sadam 1942). Muutamia saman kirjailijan lyhyitä näytelmiäkin on suomennettu (»Puu tahtoo kukkia», »Tautisten kappeli» ja »Kynttilä kädessäsi») ja esitetty mm. yleisradiossa.

Uusrealismin ajan tuotteliaimman näytelmäkirjailijan Hugo Raudseppin näytelmiä »Kesä Mikumärdissä» (1929) ja »Vetelys» (Vedelvorst 1932) näytellään Suomen kesäteattereissa vieläkin ahkerasti, vaikka niitä ei olekaan painettu.

Sotavuosien aikana saattoi käännettyjen kirjojen joukossa ilmestyä myös taiteellisesti toisarvoisia, kuten mielestäni E. J. Voitkin »Kevätmyrskyt» (Oy Karhu, Jyväskylä 1946). Keskipolven eepikolta Karl Ristikiveltä (s. 1912), josta Tammsaare odotti manttelinsa perijää, on suomennettu kaksi romaania: »Yrttitarha» (1945) (Rohtaed 1942) ja »Oikeamielisen miehen talo» (1953) (Õige mehe koda 1940). Mainittakoon tässä yhteydessä, että saman tekijän moniselitteinen moderni romaani 1950-luvulta »Hingede öö» (Sielujen yö) on suomennettuna odottamassa kustantajansa samoin kuin Fr. Tuglaksen uusromanttinen päiväkirjaromaani »Felix Ormusson» (1915), jonka aforistisesti esitetyt ajatukset taiteesta ja rakkaudesta ovat verrattomia ja jonka esteetikko-uneksijaihminen on sekä aikansa ilmiönä että ajattomana tyyppinä mielenkiintoinen, runollinen ja elävä. Edellisen romaanin on suomentanut Laura Keipi, jälkimmäisen Otto Aho.

Gert Helbemäen (s. 1913) romaani »Uhrilaiva» (Ohvrilaev 1960), jossa on erittäin mielenkiintoinen aihe, ilmestyi suomeksi v. 1961; Turussa kansatieteen professorina toimivan Ilmar Talven (s. 1919) »Juhansonin retket» v. 1959. Jälkim-

mäisen teoksen suomentaja Martti Rauhala on uusi tulokas virosta suomentavien perheessä ja lisäksi Viron kirjallisuuden valpas esittelijä.

Valev Uibopuu (s. 1913) on ikäpolvensa virolaisista kirjailijoista täällä tunnetuin. Hänellä on ollut onni saada lyhyessä ajassa kolme romaaniaan suomennetuksi. »Neljä tulta» ilmestyi Eurooppa-sarjassa (1952), »Jano» (1958) tuli julkisuuteen jo muutamia kuukausia alkuperäisteoksen ilmestymisen jälkeen ja »Markus älä muutu» (1962) miltei samanaikaisesti alkuperäisen kanssa. Jo ennen romaaneja häneltä oli ilmestynyt suomeksi laajahko novellikokoelma »Häkkilintuja» (1945) (Linnud puuris 1946). Joulukuksi 1965 tulee novellikokoelma »Myöhäinen rakkaus». Uibopuun kustantaja on WSOY, enimmäkseen suomennokset on tehnyt Tuuli Reijonen.

Huomattava realistinen kirjailija Rudolf Sirge (s. 1904) julkaisi v. 1956 lavean romaanin »Maa ja rahvas». Teoksen lyhennetyin suomennoksen, supistettunakin 527 sivua käsittävän, julkaisi Kansankulttuuri v. 1961. Teos käsittelee laajana pánoraamana ajanjaksoa 1940—1943 Virossa, ja suomentajana on neuvostovirolainen filologi Ellen Noot. Myös Paul Kuusbergin (s. 1916) sotaromaani »Enn Kalmun kaksi minää» (1961) on painettu tänne toimitetusta suomennoksesta. Viimeksi on virosta suomennettu A. H. Tammsaaren v. 1939 ilmestynyt monipohjainen kansansatumainen allegoria »Hornanperän uusi paholainen» (1964); sen on kääntänyt Aino Kaasinen.

Kun tähän lisätään vielä Aino Kallaksen suppea virolaisen lyriikan suomennoskokoelma nimeltä »Merentakaisia lauluja» (1911), lyhennelmä »Kalevipöegista», joka saatiin suomeksi vasta eepoksen ilmestymisen 100-vuotisjuhlaaksi Helmer Winterin kääntämänä (v. 1957), A. O. Väisänen suomentama kokoelma kansanrunoja »Heimokannel» I (v. 1924) ja valikoima Bernard Kangron (s. 1910) runokokoelmista nimeltä »Liekehtivä jälki» (suom. Lauri Kettunen 1956), jää enää mainitsematta arvokas »Eestin runotar» (1940). Teoksen painos on kuitenkin ollut vuosia loppuunmyytyinä. Sen on toimittanut Elsa Enäjärvi-Haavio, ja kääntäjinä ovat Otto Manninen, Aino Kallas, Yrjö Jylhä, Lauri Viljanen, Matti Kuusi, Elina Vaara, Aale Tynni, P. Mustapää ja Saima Harmaja. »Eestin runottaressa» on suomennoksia seitsemältätoista virolaiselta runoilijalta alkaen Koidulasta, Anna Haavasta ja Juhan Liivistä. Pääpaino on noorestiläisten ja siurulaisten runoudessa. Myös »arbujad» on edustettuna. Miten helppoa oikeastaan olisi kaivatun uuden painoksen aikaansaamiseksi koota ja liittää tähän hyvään runkoon kokoelmasta puuttuvien nykylyriikkojen tuotantoa! Edustettuina voisivat olla ainakin Bernard Kangro, Kalju Lepik, Ivar Grünthal, Ilmar Laaban, Ivar Ivask, Aleksis Rannit sekä Debora Vaarandi, Kersti Merilaas, August Sang, Ellen Niit, Jaan Kross, Mats Traat ja Paul-Erik Rummo.

Viime vuosikymmenien tottuneimpia virosta suomentajia ovat olleet Kerttu Mustonen-Hukki, joka on kääntänyt eniten, Helvi Katajavuori, Eino Parikka ja Irja Harmas, joka on suomentanut muutamia lastenkirjoja, joita tässä yhteydessä ei ole mainittu. Lastenkirjoja sarjassa »Kultainen Koti» on myös Martti Haavio toimittanut. Heihin ovat nyt liittyneet Martti Rauhala, Aino Kaasinen, Tuuli

Reijonen sekä Raili Kilpi-Hynynen. Viimeksi mainittu on teatteria varten suorittamiensa käännöstöiden jälkeen (A. Jakobsonin »Kummitukset», J. Smuulin »Lea», näyttämösovitus O. Lutsin romaanista »Kevät» ym.) jokin aika sitten suomentanut kirjailijan itsensä valitseman kokoelman Fr. Tuglaksen novelleja »Kultainen rengas» v. 1962. Kokoelman ilmestyminen hyvänä suomennoksena on sitäkin mielenkiintoisempaa, kun se tarjoaa osaltaan, kuten onkin tähdenntetty, harvinaisen esimerkin »yleiseurooppalaisen kirjallisen kehityksen ja pienen kansallisen kulttuuriperinteen yhtymisestä ylikansalliseksi kokonaisuudeksi». Kääntämistä — ja julkaisemista — odottaa nyt ensisijaisesti Tuglaksen hieno lapsipsykologinen kuvaus »Väike Illimar», jossa tapahtumat ja elämykset hauskaasti liittyvät vuoden kiertoon. Lapsen näkökulmasta nähtynä ovat sekä ihmiset että ympäristö teoksessa värikkäät ja vaihtelevat. Olisi toki kohtuullista, että teoksen suomennos saataisiin aikaan Suomen taholta tulevana kunnianosoituksena suomalaisen kirjallisuuden ja nimenomaan Kiven teosten etevälle kääntäjälle, kun hän ensi vuoden maaliskuun alussa täyttää 80 vuotta. Romaani »Väike Illimar», jonka kriitikot laskevat maineikkaan kirjailijan parhaimpiin teoksiin kuuluvaksi, on tähän mennessä käännetty kuudelle kielelle: liettuaksi (1959), venäjäksi (kolme painosta: 1956, -59 ja -63), saksaksi (1960), lättiksi (1960), puolaksi (1962) ja bulgariaksi (1965).

Tässä yhteydessä tahtoisin tuoda esille vielä pari muuta ehdotusta. Eikö olisi aika Tammsaaren »Korpiojan isännän» (suom. Ida Grünthal) uutena painoksena julkaisemiseen, vaikkapa vasta kirjailijan 90-vuotispäiväksi tammikuussa 1968? Muuten, teoksessa kuvatun elämässään aina epäonnistuvan päähenkilön tragiikka on viime aikoina nostanut esille uudenlaisia, moderneja kliinisiä tulkintoja; se osoittaa että romaani ei ole vanhentunut, vaan että sen monikuteiset ongelmat herättävät yhä mielenkiintoa.

Ja eikö Viron Dickensin, Oskar Lutsin klassinen ja hauska nuorisoromaani »Kevade» I ja II (1912, 1913), josta tietämäni mukaan on käsikirjoituksina kaksikin pitkälle vietyä suomennosta jo olemassa, voisi vihdoinkin ilmestyä? Sekä Neuvosto-Virossa että maan ulkopuolella asuvien virolaisten keskuudessa sitä julkaistaan yhä uusina painoksina.

Skandinaavia kogumik VII (1963) sisältää H. Moosbergin artikkelin »Izdanie finskoi literaturõ v sovetskoi Estonii». Siinä mainitaan myös suunnitelma »kääntää (Neuvosto-Virossa) muutamia virolaisen kirjallisuuden teoksia suomeksi» sekä luetellaan Vilden Mahtra sõda (ennestään käännetty), Tammsaaren Põrgupõhja uus vanapagan (ilm. 1964), J. Smuulin Jäine raamat, valikoima E. Krustenin ja L. Prometin novelleja.

Ehdotettua valikoimaa voi pitää laatuunkäypänä, varsinkin jos siihen lisättäisiin kokoelma Peet Vallakin novelleja. Ja Smuulin »Jäisen kirjan» rinnalle voi täysin aiheellisesti asettaa Lennart Meren »Tulemägede maale» (1964), Kamtšatkan niemimaalle tehdyn tutkimusmatkan runsassisältöisen ja kiehtovan matkapäiväkirjan.

Suomennokset olisi kuitenkin suoritettava Suomessa, sillä täällä ei ainakaan ole pulaa hyvistä virosta kääntäjistä, kunhan vain kustantajapula lieventyisi.